

1. Протвечности света су постојале одувек, али су се оне у наше доба драматично оснажиле и огледају се сада у понашању људи који показују своју идентитеску несигурност и неукорењеност. Последица тога је њихово незадовољство собом које пројектују у друге, па често и у нашу Цркву. Како помоћи тим данашњим људима који помоћ не траже, или је траже на погрешан начин и на погрешним местима?

„Свако српско покољење има да бије неки свој Косовски бој“, говорио је епископ Данило Крстић. И стога, све те сумње и дилеме које постоје и које слушамо о неморалности савременог друштва, односно, неморалности породице, историје, религије, државе, све приче и обмане о негирању националног у име „мира у свијету“ гдје су „сви људи браћа“, или скандалозних дјела и опањавања сопствене отаџбине као камена спотицања свеукупном развоју и слично – све то непрестано и вијековима долази до нас у таласима и облицима који су увијек врло пријемчиви и привлачни и под плаштом су новог и узвишеног, општекорисног, нечег наизглед величанственог и далеко изнад владајућих идеја и познатих концепата, и као такви нама овдје бивају понуђени и неријетко усвојени. И та „мала и небитна“ промјена полако и постепено улази у наше животе, опија наша размишљања и омамљује наше душе и срца да би нас, коначно, довела доде да се питамо и претке саблажњавамо – ко смо, гдје смо, чији смо.

Човјек је дио свијета, а свијет се пред нашим очима убрзано мијења посљедњих деценија, свједочимо великим промјенама и великим искушењима. Да ли смо за њих спремни? Бићемо провјерени, свако понаособ несумњиво, као што увијек бива. Такође, наслијеђена атеистичка реторика се вјешто пресвлагачила и увијек успијевала да буде у тренду, како данас веле, и на свој начин активна и присутна у свим новопроявљеним демократским контекстима нашег времена. Све је то, дакако, само посљедица ширих таласања која стижу и на наше границе, што националне што личне, па су управо друштвене и политичке промјене и процеси у Србији и међу Србима неминовно донијеле и нама колебљиво питање идентитетских пракси. Модернизација, демократизација, европеизација и други слични процеси имплицирали су њима адекватне идентитете које је савремено друштво веома лако и објеручке пригрлило као нешто лако, лијепо и лепршаво, за разлику од традиционалног, српског и православног, опјеваног идентитета који смо кроз вијекове носили, њиме се спасавали и њиме опонирали свему већем и јачем. Истина, није лако носити и изнијети крст, али другог пута нема, морамо то знати – све остало су странпутице с којих се тешко и дуго враћа, или никад. Напуштање себе је пустиња која се не може озелењети. И зато Црква непрестано призива своју дјецу и свој народ да се обједине и окупе око Христа, око врховног Смисла, да се тај идентитет хришћански и православни укотви у нашој души, па ће се онда и све друго посложити и доћи на своје мјесто.

Овдје морамо нагласити да полемике и распућености у нашем друштву по овом питању и даље трају, али се излаз не налази из разлога јер је тај сукоб дугорочно политички мотивисан и наметнут. Подјеле се дуго припремају у нама и око нас. Најупечатљивија и најјача линија раздвајања сијече наше друштво на тзв.грађанску и тзв.националну опцију и ова подјела видљива је на скоро свим нивоима српског друштва данас. У том смислу, нама недостаје првенствено основно знање и разумијевање самог појма идентитета, односно, да питање

идентитета не сводимо упорно и искључиво на политичко, већ понајприје да га уздигемо на онтолошко, философско и универзално људско питање. То ће за посљедицу имати да самим тим и човјека, појединца, себе, не обурвамо непрестано у низине људског постојања гдје су лутања и пропадања, већ да га отимамо земљи и непрестано пресељавамо и везујемо за Небо, да га откривамо Небу и радујемо се тој промјени која нас обогаћује смислом и отвара нам нове путеве и шансе. Велики је то изазов и једини достојан човјека. У ствари, пут сједињења са Христом једина је права авантура на коју смо позвани и која својим неописивим и несагледивим пространством бескраја трајно и успјешно побрише и обезвриједи све оне ситне, лаке, освојиве циљеве и жеље. И то не значи да човјек мора да од својих циљева и жеља одустане, напротив, он ће својим преумљењем сва своја претходна стремљења унаприједити и у томе самога себе старог превазићи и сва своја претходна очекивања, па коначно себи и друштву понудити бољу и нову верзију себе.

Регрутовања Срба под разне понуђене идентитете, више него икада прије, постали су лична и произвољна ствар са великим избором и понудом на тржишту идентитета који се и даље умножавају што је само потврда незнања и бесмисла. Од културних, преко историјских, религијских, колективних до индивидуалних, уз немале упливе идеолошких манипулација са свих страна, друштво, нарочито млади бивају збуњени и убачени у тај супермаркет свега и свачега гдје су свјетла велеграда замјена за истинско Свјетло према ком се управљамо. Овај вид „унапређења“ и лажног обожења људске природе усмјерен је против саме њене суштине и истине. Све је то велика лаж фиктивног живота, посљедња „егзистенцијална лаж“ или лаж посљедњих времена.

И тако смо дошли да је питање идентитета кључно питање, не само наше, већ савремене европске цивилизације. Христо Јанарас говори да слобода личности није уништена, само је унакажена и измијењена у антитетску одвојеност од природе, у непрекидну поларизацију супротстављених порива, док Богољуб Шијаковић упозорава да је код нас нарочито расрбљавање на дјелу.

Управо ти нови идентитети припремљени за новог човјека будућности, нису успјели да се корисно и квалитетно уграде у темеље новог глобалног друштва, изневјерили су очекивања својих креатора и постали само роба на тржишту, мултиплицирана у безброј својих варијанти и све јефтинија. Начела вриједности којима смо се раније користили како бисмо разликовали и познали добро од зла, дугим занемаривањем су се истрошила и релативизовала, а под паролом „слободе“ и „мог права да радим шта хоћу са својим животом“ срушила се и посљедња брана традиционалних оквира идентитета.

Нисмо ми једини то искусили, цио свијет је у кризи и кулминацији кризе, али су истовремено и отпочели болни глобални и политички процеси у супротном смјеру или бар супротних стремљења. Нама подјела није потребна, али нам је потребно буђење и сазријевање. Заодјенут Христом и вјером човјек неће залутати на њивама глади и дубоко вјерујем да је криза благословени пут до истинског ослобођења и обожења човјековог. Јер, како вели мудри Андрић, „човјек се не мијења док му не догори до ноката“.

2. Сагледавајући духовне и душевне проблеме својих савременика, Исус је у њиховом лицемерју видео узрок њихових непрепознатих проблема. Иако је исказао екстремну критичност према дволичности, људи је нису превазишли, већ су је од тада само

усавршили. У нашем свету лицемерје је данас демон који влада геополитичким, идејним и духовним, као и нашим простором у којем се савремени човек креће. Како објаснити овај усуд људске природе и како му доскочити?

„Истина је као Сунце – њу не можеш да скријеш“, вели Достојевски у Дневнику писца, па говорећи о ондашњој Русији као да говори о данашњој Русији и Европи, али и Србији. Или су истине и падови увијек истог коријена и трага, препознатљиви у свим временима. Истина је као Сунце и не виде је само они који не желе да је виде или не могу да издрже свјетлост Истине. Зато када помињете лицемјерје, врховно лицемјерје данас је однос Европе према Русији, чега смо и ми дио.

Христова истина важи за сваког оног који у њу вјерује, па би ваљало да важи и за политичке организме. Државе су сложени организми, нарочито у свијету који је избачен из равнотеже. Хана Арент лијепо о томе приповиједа пишући о Ајхману, фашизму у Њемачкој и Европи, као „злу немишљења“, и касније у „Изворима тоталитаризма“ гдје анализира „организовану усамљеност маса“ и масовно „самоубилачко бјекство од стварности“ као спремност великог броја људи да се сагласи са режимским злочинима.

Да ли су сви у Европи заборавили шта је истинско служење правим и истинитим циљевима и интересима цивилизације? Не само Европа, цио свијет је закорачио у промјене, стари свијет се руши да би се подигла позорница и сценографија новог свијета. Промјена је кренула и више се не може зауставити. Мисија Русије је јасна и сви су поново на својим старим распоредима, па консултујмо историју ко је заборавио или не жели да се сјећа и у Сунце да гледа. Информатичко доба није донијело само брз проток и размјену информација, већ превасходно смутњу до крајњих граница вулгарности. Колико год то било неправедно и агресивно, у коначници и није тако лоше јер човјек поново мора да се ослони на себе, да се врати себи и користи свој лични, унутрашњи систем и осјећај да Истину премјери. То, наравно, неће ићи без правих „алата“. Али, зар после више од двије хиљаде година било кога треба увјеравати да се обрати својој души и савјести?! Чак мислим да за ту лијепу и сувишну гесту више времена и нема. Вјера се не даје, вјера се задобија, а љубав треба да нас надахњује и води, љубав се дијели, макар то било и на штету наше тренутне користи. И зато не будимо као луде дјевојке, на вријеме напунимо своје лампе уљем и освијетлимо пут којим ћемо поћи.

Стари манир интелигенције која све „боље види и зна“, па се лако вине преко тарабе из домаћег презреног врта у туђа (з)буњишта и сасвим се однароди од свог рода и идентитета и постане „чимбеник“ без икаквог знања о себи самима. Такве аберације ума, како згодно вели Достојевски, могуће су само у Русији (и код нас). Таква криза интелигенције се нигдје више не сусреће и да постоји била би одмах дисквалификована као неприродна и нездрава појава, што и јесте, нарочито међу нарцисоидним европским нацијама. Па, да апсурд буде већи, онда се то тим и таквим нашим умовима допадне и процијене да је здравље нације несумњиво боље другдје него код нас, па у замаху и отклону од нас и себе заглибе у такав аутошовинизам из каквог се тешко опоравља и оздрављује. И заиста, није могуће дозвати их и убједити, и не треба, јер није њих недостатак интелигенције одвео на тај пут који има свој природни пад и расточавање, већ недостатак вјере и удаљавање од Христа, па што чине

нека чине брже. Испражњеност и изблиједјелост идентитета лако се допуни и обоји и усклади, али је увијек „фејк“, како веле млади, лажњак и овдје и тамо.

И поново је Стара дама Европа све подредила својим интересима, за велике паре издаје буђаве пансионе као код Балзака, и тиме поново изневјерава хришћанску цивилизацију на чијим темељима се подигла и чиме још једино има и може да се дичи. Вил Дурант цивилизацију дефинише као друштвени ред који промовише стварање културе, а који стоји на четири стуба: економија, политичка организација, морална традиција и потрага знањем и умјетношћу. Гдје је заказало нека европски интелектуалци истраже и спасавају, но прави интереси цивилизације су изневјерени управо од оних који се на њих највише позивају. Цијела Европа вапи за ауторитетом који јој је потребан као Сунце које обасјава и просвјетљава јер је глобална политика спровела темељну канонизацију свега посрнулог. И зато ако нације не буду служиле узвишеним некористољубивим идејама и циљевима, ако буду служиле само својим срамним интересима, оне ће сасвим сигурно пропасти, обескрвиће се и скаменити, умријети као нације које су прије тога угушиле свој потенцијал и своје напајање са Извором свих потенцијала, Христом. И Достојевски се још ономад, крајем 19. вијека, питао да ли је могуће да ће славна европска цивилизација довести европског човјека до девизе „после нас потоп“ и тако стићи своме крају. Нечем таквом све иде, од онда до данас.

Али ми Срби, презрени и недовољно европски у сред Европе, помало смо и имали среће да се не „увучемо у то друштво“, како вели мали Зоран у филму „Тито и ја“. Нас увијек нека обасјава Сунце са Истока. И нека буде у нама тврда вјера у то шта је мисија Русије, њена снага и њена истина, нека се зна њена жртва за оне које су сви у Европи напустили, тобож у име интереса цивилизације. Нека се зна њена жртва за Христа распетога и у име Христа. Није случајно дао Бог да се та истина само у великој Русији сачува, Истина у којој се и сама Русија препорађа, крвари и ревнује, али чија сила почива на сопственој жртви, вјери и љубави. Нека је дао Бог словенску нацију да шири свјетлост Истине и спријечи да све потоне у цинизам и лицемјерје, трули и неплодни интелектуализам без вјере и љубави. Само тако се може сачувати морал грађана, морал нација и опстанак свијета. И како поново вели Достојевски, а ми смо с њим сагласни, „Сунце се родило на Истоку и човјечанству ће са Истока заблистати нови дан. Када Сунце буде заблистало у свем сјају, тада ће сви схватити шта су „прави интереси цивилизације“. Понављамо градиво, опет, на гробовима милиона.

И кад ме питате шта у овим геополитичким превирањима да ради Србин, велим вам, да прогледа. Да гледа ширу слику, да сагледа бој добра и зла који се бије, да се не заваљава и не заноси док свијет гори, већ да се врати Христу и вјери отаца својих јер само је у Православљу и истини спасење српског народа, а у вјековима који долазе и цијелог човјечанства. А кад Христа у себи насели и Православљем се окити све ће му бити кристално јасно и гдје је и ко је и куда ће.

3. Данас се под маском највиших хуманих вредности настоје да остваре егоистични и нехумани циљеви. Како се у готово апокалиптичној ситуацији „постхуманизма“, и

нових проблема биоетичких застрањивања, борити за остварење хуманистичких вредности хришћанства?

Ствари су веома једноставне, али их колебљивост чини компликованим. У том смислу већ сам одговорио на ваше питање и свако питање, у ствари, има само један једоставан и једини одговор – Христос!

Какав смо ми народ кад после свег страшног и неописивог историјског страдања као муве без памћења и памети и части, трчимо у наручје онима који су нас убијали и зло нам чинили и чине. Зар нема свега оног што човјек иште у Православљу? Није ли једино у Православљу истина и спасење, зар се није једино у Православљу сачувао Христов божански лик у свој својој чистоти? Зар нисмо кроз своје страдање и храброст као народ и људи осјетили своје изабрање, своју предодређеност за најважнију мисију у судбини човјечанства? И само томе да се опредјељујемо и ревнујемо, смисао ће испунити наше животе. Није увијек лако, али је најљепше бити човјек на Христовом путу, падај и дижи се, кријепи се, не дај се, уздижи се, надахњуј се, учи се добру, исправљај зло, кори себе и воли себе, воли Христа у себи који ти је ближи него дах твој који из уста излази, како је говорио Св.владика Николај. Зашто би изабрао нижу верзију себе, па и телефон кад купујемо бирамо напреднији модел, јер то је природна човјекова потреба за бољим, јачим, свестранијим. А само Христос ће унаприједити и открити нашу личност у њеној пуноћи, љепоти и аутентичности. Само тад ће наши дарови заблистати и пројавити се као непоновљиви и јединствени печат. И ко би то одбио? Друго се свакако не исплати, дугорочно, да не кажем, у вјечности.

А онда ће оно што је опредјељење појединца постати и опредјељење нације. Свијет се мијења од себе и само тако ми утичемо на промјену у нашем народу. Мрачни средњи вијек је био у цијелој Европи мрачан, а код нас је био најљепши и украсио нас за вјечност. Ми још живимо од тог кредита. Како? Да би се у једном народу појавио и родио неко као што је био Свети Сава, прије тога морао је бити Стефан Немања. Никако се прије Немање није могао родити и дјелати оно што је дјелао и за собом нам оставио Свети Сава. Дакле, за процват човјека и народа морају се створити услови. Кад год видиш неки квалитет знај да у коријену и темељу тога стоји неко непознат и непризнат. А човјек помисли да је дар који носи његов и нека његова заслуга. О, наопаке ли логике. Од тог и таквог размишљања расипнога ономе који за нама долази ништа остати неће, остављамо сиромаше духом, испражњене мијехове у које се лако улије којешта. Из трпљења и страдања Немањиног, из бисера просијаног у тој патњи, родила се сва култура Немањића на коју се ми данас позивамо као на своју. А гдје смо ми ту? Како се на њу надовезујемо? Туристички и пиљарски. Узалуд би се Свети Сава рађао да прије њега темељ није ископао и у њега се уградио Стефан Немања на коме се све подигло.

Знајте, није потребно знање за раст и развој човјека и народа, потребно је трпљење. Данас дјеца колико год да имају информација и колико год да им је све доступно – немају живот. Сједе као сужњи у неким собама за тастатурама и шта је то, за шта их припремамо? За робове или за људе? Слобода се осваја поразом себе и свог ега пред Истином, слобода се осваја задобијањем љубави и смирења у условима који никако томе не погодују, слобода се у сваја као ваздух који се дише и без које се гушиш и не пристајеш ни на шта мање од тога.

4. Ваше, недавно изговорене, за човека охрабрујуће и утешне речи опомињу: „Никад не достижемо границу, јер та граница не постоји, она је бескрајна у узрастању у лику Христовом сваког човека појединачно, јер је сваки човек појединачно на то призван и има такво назначење“. Колико је савремени човек уопште свестан ових својих моћи „узрастања“, будући да се сва сила тамних енергија и негативних вештина овог нашег технолошки (не и духовно) унапредовалог света користи да се благослов који помињете сакрије од његове свести, наде и вере у божанску промисао и доброту?

Увијек се у оваквим ситуацијама сјетим блаженопочившег Патријарха Павла када су пред Патријаршију дошли бијесни и ријешени протестанти незадовољни јер је Патријарх у посланици осудио абортус и позвао народ да се том злу одупре, па пошто су били бучни и упорни Патријарх је ипак одлучио да изађе пред њих и до краја прецизира своју поруку једноставно им саопштивши, парафразирам: „Немојте се љутити, нисам ја то рекао вама, нисам се уопште обраћао вама, нити сам вас имао на уму, ви слободно чините што вам је воља, ја се обраћам само вјерницима Српске православне цркве!“. Исто тако и овај наш данашњи разговор и уопште наша ситуација и реферисање на исту. Раслојавање је по вертикали, нема везе са номиналним, фолклорним или корпоративним припадништвом, рашива се и дијели, открива и објављује, сврстава и на то пристаје.

Живимо у времену у ком је одавно колабирала пристојност, васпитање, оданост, жеђ за узвишеним, доминацију су преузеле идеје пред којима се гаси осјећање хришћанског, националног и народног поноса и саборности. Наступа материјализам као слијепа сладострасна жеђ за гомилањем новца и стицањем материјалног по сваку цијену – и управо се то данас препознаје и велича као узвишени циљ, као успјех, као разум и слобода, умјесто идеје спасења, моралног и братског сједињења људи. И то је оно што сте ме питали, о овој ситуацији.

„Посрамљени лик Христов сачувао се у свој свјетлости своје чистоте једино у Православљу“. Будимо озбиљни и будни, може се привремено губити профит и осиромашити, може се материјално пропасти, али не смијемо морално пропасти. Они који су можда данас и имали неку моралну предност у односу на оне против којих су се дигли, више је немају, а о томе сами да размисле. Наша је брига да сачувамо здрав организам нације у свим неусловима, а нација ће онда добити више чак и у том материјалном смислу. Иштите Царство Небеско све друго ће вам се додати, није празна и бесмислена поука. Ми смо православни Срби, ми вјерујемо у непролазно, ми имамо завјетну свијест, ми се опредјељујемо за корист која је вјечна и суштинска. Ми смо као народ Немањин вјеровали у вјечни морал, а не неки условни и орочени, исплативи, тренутни за који нам треба печат неке администрације. Ако се позовем и на Дон Кихота разумјећете која је његова порука, он зна да је на добитку тим својим достојанством и свијешћу о достојанству правога витеза, он има вјеру коју неће изгубити и у којој ће истрајати да буде частан и опредјељен чврсто за истину и добро.

С тим опредјељењем је почео један од најбољих романа и с тим опредјељењем почињу сви добри животи. Он вјерује да ће га то опредјељење довести на многа кризна попршта и увести у многе борбе и животне окршаје, али он је на то спреман на метафизичком плану и свјестан да је то школа живота и школа нације. Потребно је да млади људи заволе своју нацију и свој народ, да кроз то заволе себе, да не траже истину и идеале изван свог народа и своје историје. Но, опредјељење је ствар слободе и њиве глади никог наситити неће. Нека да Бог да прође вријеме ових тешких пропадања и да дође вријеме високих уздицања, прво је услов другог и потоњег. Како се калио челик, сви знамо. Јер, нико није рекао да ће ишта бити лако, али говоримо о души и радости у вјечности. Нека пожели сваки млади Србин да буде као Стефан Немања, да буде носилац и чувар свога рода и своје земље, да јој служи и да је подиже. Вјерујте, наша интимна и истинита опредјељења, наша чиста душа и савјест, наша кољенопреклона молитва, могу учинити више и промијенити више него ли све друго за чим се данас лакше и брже посеже, а таман толико и траје и такав неуспјех и зло сије.

5. Приликом устоличења у звање епископа Епархије будимљанско-никшићке у приступној беседи поменули сте: „Једини програм који смијем данас да изнесем пред вас јесте да, у мјери у којој будем кадар, све што у мени чини личнога човјека, буде покорено васкрслом Господу Исусу, те да ме по милости и љубави Својој Он води и управља, приводећи ме непрестано Себи и путоводећи органском јединству Цркве и спасењу читавог свијета”. Верујете ли да савременом свету има спасења? Препознају ли се данас оне силе и снаге које би могле одлучити о томе, и повести ка жељеном избављењу света од зла? Зла које се, како се свакодневно уверавамо, гледамо и живимо, огромном снагом и жестином надвило над човечанством?

„Не упрежите се у исти јарам с невјерницима; јер шта има праведност са безакоњем; или какву заједницу има свјетлост са тамом? А какву сагласност Христос са Велијаром?“, наводи посланица. Шта је чинила Србија у протеклим вијековима на политичком плану ако није служила Европи, и то може бити много више него самој себи. Како смо до тога дошли друга је и дуга прича. Ти европски народи који не воле никог сем себе нису ни свјесни колико их ми волимо. Уистину, ми се можемо похвалити да смо народ који љуби и непријатеље своје. Ми све волимо и све заборављамо само да бисмо себе ослободили. Та потреба и тај покрет душе је само један дио нашег богатог и драгоцјеног националног наслеђа, али који се сам не треба конзумирати већ послужити у комплексу гдје су достојанство, мудрост, свијест о себи, храброст и спремност на жртву.

Али шта се с нама ту даље догађа? Зашто смо подијелени, зашто су нечији циљеви ниско постављени? Витешку донкихотовску и немањихку одору смо скинули и облачимо се у све боје и кројеве не бисмо ли некако умилили тај самопрокламовани елитни род на Западу да нас прихвати или бар толерише у неком запећку.

Нама је неко некад објаснио да смо ми криви за све. И ми смо у то повјеровали. И овом приликом не мислим на ону лијепу и мудру хришћанску сентенцу Достојевског, већ мислим на Предговор за књигу Николе Николића „Богови зла – о Јасеновачком логору“ проф.др Надежде Винавер. То бисмо сви требали знати и непрестано учити о историји свога народа

и тога се подсећати. Како смо и по ком програму постали криви и како смо примили и упили тај жиг кривице који нам се спочитава и којим нас жигошу. Овдје немам простора да се на тај диван и важан текст др Надежде Винавер реферишем, али га вашој пажњи и жељи за истином од срца препоручујем.

Морамо се овдје, поново, сјетити наше интелигенције која је најодговорнија јер је дугорочно и далекосежно изиграла и злоупотребила повјерење свога народа и посијала сјеме однарођености. Овдје сада првенствено мислим на лутеранство Доситејевог просвећеног рационализма и прозелитизам Вуковог револуционарно-језичког народњаштва који вијековима обмањују српску интелигенцију, а која је и даље дубоко утиснута у темеље нашег образовног система мијењајући му код и чинећи га порозним и лаким плијеном за туђе интересе. Здрава интелигенција из народа је она која жели да буде дио народа и да поднесе жртву за свој народ. И први знак нераскидиве везе интелигенције са народом јесте поштовање и љубав за оно што наш народ изнад свега воли и поштује – Бога и своју вјеру.

Највеће и најтеже је питање како да се наша интелигенција с овим сложи. Како год и како ко, то није фактор у личном расуђивању и опредјељивању, шта чини други. Увијек је питање шта чиниш само ти. А мишљења сам да увијек треба бити са својим народом јер се само од народа и у народу може изродити слава, док интелигенција која одриче народ, као баналан и заостао, тешко да је интелигентна. Љубав према роду, као и љубав према Богу, нема никакав земаљски циљ, успјех и награду која слиједи. То је завјетна узвишена љубав српског идеализма као једина интегративна и авангардна, као аутентичност појавности и учешћа и прилога српског народа европском и свенародном и свјетском плану.

Некоме ће дјеловати одвећ самоувјерено кад велимо да је српска душа јеванђелска, али ако желите да останете у духу својих отаца, Стефана Немање и Светога Саве, самоувјереност је само видљива категорија Божијег плана, богоувјерености и богоповјерења, ком смо пристали и ком смо се предали. И то је наше прво и посљедње призивање, наше је да се регрутујемо у витешки ред свог светог православног рода, а све друго је воља Божија којој се с пуним повјерењем предајемо и коју свим срцем и свом душом својом љубимо и којој вјерно ревнујемо. То је наш призив и наш пут, наша слава и наше спасење.

Слично је и не случајно Достојевски писао о руској души и ми вјерујемо и знамо да је управо тако како велики писац вели: „Наша ће руска душа бити излаз из туге европске, наша је душа свељудска и свеуједињавајућа и она ће са љубављу пригрлити сву браћу и она ће, може бити, рећи и посљедњу велику ријеч опште хармоније, братске слоге свих народа по закону Христовога јеванђелског учења“. Амин Боже дај.

6. “Овај свет без Цркве не постоји, односно нема смисла“, каже Патријарх српски господин Порфирије. „Они којима Црква смета, односно систем вредности, хтели би да Цркву прогласе оним што она није или да је прикажу другачијом него што јесте, а понекад би хтели Цркву да увуку у своје земаљско блато. Црква није од овога света, у овом свету је да га претвара у Цркву“. Може ли Црква да одговори на поменуте, рекло би се, херојске и гигантске задатке, док истовремено Запад тежи (и истрајава у

намери) да из живота изопшти Цркву, а посебно, као што нам без устезања и поручују, тежи уништењу Православља „као највеће опасности“ по глобални поредак!?

Могло би се рећи неочекивано, али у трећем миленијуму религија и даље игра врло значајну улогу у животу савременог човјека. Сјетимо се овдје ријечи Макса Вебера који вели да „религија неће имати смисла у времену које карактеришу рационализам и интелектуализам“ и то бјеше заблуда модерне цивилизације. Невјероватном узлету науке и технике границе се не виде, а религија је и даље присутна и потребна.

У нас су многи, надовезујући се на атеистички пропагандни манир, а по западњачком маниру нове политичке доктрине и новим моралом савременог свијета ослобођеног од Бога, видјели и констатовали у Цркви само мртву форму, обред, фолклор и још горе и теже квалификације су давали. Заборавило се на дух, на идеју, на животворну силу Божију и ишло се на то да заузму мјесто изнад дотадашњег народног светосавског морала.

Као што видимо, показало се да је ситуација много сложенија, а да је Црква много отпорнија него што се очекивало. И кад кажем Црква не мислим само на историјску институцију, већ на народ као Цркву Божију, као нит духовну која се везала за Христа и потекла је као ријека кроз све историјске и политичке пејзаже, окомите планинске, мирне равничарске, понорнице, изливања, пресушивања...али траје. Они који су предвиђали пропаст Цркве имали су, по свему судећи, веома скромна и поједностављена знања о њој и улози коју има у животу појединца и друштва.

Није било лако и није лако. Срби су отпадали од Срба немогавши више бити Срби. Није лако бити Србин, али је лијепо. Ко то не зна одавно се другачије пише и у незнању гради нови идентитет контра бившег себе и предака својих, тога је било, томе свједочимо данас, тога ће и бити. Превјеравање дубоко узнемирава дух човјечији и подсјећа га на издају, отуд се увијек у човјеку пројави свирепост. Ако икада то осјетите у себи, ту гадну и хладну свирепост према неистомишљенику свога рода, макар и на ријечима, знајте да сте на погрешном путу и дубоко се над собом замислите и себи помозите, ако уопште има времена и простора за то. Српски народ може и мора без таквих, тим чишћењем се и спасава стадо мало, ал како ће бити оном другом, Бог нека је упомоћ. То је попут подвизавања у вјери, не треба твој пост Цркви, а још мање Богу, то треба само теби. И Црква томе учи човјека да он расте и узраста, себе ради и свог спасења ради. Црква га мајчински усмјерава и подржава својим богонадахнутим искуством и неисцрпном благодаћу кријепећи сваку душу на њеном путу.

Грађење нације је попут успињања на високе планинске вијенце и врхове, не стигну сви на одредиште и под скуте Светог Саве и обронке врховног идеализма и бескрајног потенцијала. Неко се умори, неко заспи, неко одлута, а неки окрилате и просијају и сјеме свето потомцима предају. Зато вам рекох, у коријену сваког квалитета лежи трпљење и у муци грађење витезова и соколова српскога рода. Ко то умије да понесе и пренесе, живјеће довијека.

7. Овај Ускрс дочекујемо с радошћу с којом се дочекује велики празник, а свесни да је реч о најизузетнијем дану у Хришћанству, дану који – како се каже - представља саму срж хришћанства. Та срж је објашњена у речима: победа над смрћу кроз жртвовање и патњу. Историјски тешке друштвене околности у којима не живимо само ми на овом нашем балканском простору, већ и дословно цео узнемирени и напаћени свет, траже непрестано „жртвовање и патњу“. Надамо се – до поменуте победе. Верујете ли да ће се стићи до тог жељеног циља, и колико Црква својом архипастирском мисијом може да допринесе тако смисленом жртвовању, које се данас, више него разумним, чини бескрајним и без могућности да се икада оконча?

Савремени човјек, као и сваки човјек, непрестано трага за смислом. Нема човјека који није осјетио патњу и прошао страдање јер се удаљио или је промашио смисао. Зато увијек треба да усмјеравамо свој поглед ка Смислу и да се опомињемо и подсећамо. И празник који прослављамо дао је најдубљи и најистинитији смисао и узлет нашој вјери и љубави.

Хтједох да се уз празник вратимо дјечи и нашој љубави и бризи за најмлађе. Прво ми одрасли да се пробудимо и у свијест призовемо. Подизање дјеце није испуњавање жеља и шетња по тржном центру. Опустите на грубости, али говоримо о важним и пресудним стварима за српски род.

Ево да напустимо простор теологије и сјетимо се Малог принца, Антоана де Сент Егзиперија. Сви знамо Малог принца и наизглед једноставну причу за дјецу, али која је итекако важна и за одрасле због веома пријемчивог философског приступа смислу живота. Мали принц личи на бајке које нас уче животу и које су из давнина преношене с кољена на кољено као нешто што је драгоцјено и кроз шта ћемо много боље разумјети живот и све што он собом носи. И Христос нам се обраћао кроз приче, остављајући тиме увијек простор слободе за разумјевање по мјери нашег узрастања. Кроз причу лакше усвајамо и разумијемо поруку, не бранимо се од ње и на тај начин лакше комуницирамо са нашим унутрашњим бићем.

Ми данас живимо у свијету у ком су бајке, онако како их ми знамо и памтим, прогнане и непожељне. Дјеца, а још мање одрасли, имају жељу и потребу да ирационални свијет бајки конзумирају и њему се предају. Васпитавање дјеце се своди на успјех-неуспјех, нема идеала само тржиште на које ступамо и онај који има уносан посао и новац је успјешан, а који не располаже тим статусним симболима је неуспјешан и промашен човјек. То су јасне квалификације западне оријентације која све може да измјери, нормира и класификује према бројевима, чак и смисао живота.

Човјечанство се заборавило и усмјерило на земаљске ствари и земаљске циљеве оличене управо у ономе што су данас вриједности савременог човјека и свијета. Успјехом, висином плате, бројкама на тражишту, економском расту, су инфорамције којима смо сви свакодневно и бјесомучно бомбардовани са свих медијских платформи. Рекламе, нови производи се нуде и отварају и покрећу нове потребе, нове потребе траже нове изворе финансирања, то опет захтијева додатни посао и још више робовања стварима које нам уопште нису потребне док живот пролази мимо нас. И дјеца расту уз нас такве.

Свијет у ком живимо учи нас да је веома важно да будемо уклопљени у систем, безлични и од сваке бајке и маште умивени. Мораш да се бориш и отимаш за што боље радно мјесто и што већу плату. То се највише и најтрагичније одражава на нашу дјецу која то разумију као поруку да ако желиш да живиш и опстанеш у овом суровом свијету твоје срце прије свега мора постати сурово. Суровост је, дакле, наметнута свима и видимо је свуда око нас, у школама, на улици, институцијама.

У том охлађеном свијету сурових односа човјек се повлачи у себе и постаје усамљен. Људи су усамљени и уплашени једни од других. Немају праве пријатеље. Они сналажљивији обрели су се у чопорима и тако лакше егзистирају и дијеле хљеб своје суровости, док су други потпуно сами. Ако желиш да преживиш мораш да покажеш зубе и бар за мало превазиђеш другога у злу, како неко рече. Дакле, људски и човјечији идентитет се сужава и маскира, камуфлира се човјек у звијер. Социјални статус и пословни успјех постали су замјена за смисао и врховна вриједност савременог свијета.

Тај губитак неба је губитак вриједности дубоко у нама. Сјетио сам се овдје Црњанског који је у Дневнику о Чарнојевићу болесна плућа лијечио звијездама крај отвореног прозора. Тугу је лијечио Небом, у ствари, тај осјећај да сте интимно и суштински једно и повезани са звијездама, да смислом узрастате и преузимате свјетлост којом вас призивају себи. Улазак Смисла разара тај тијесни концепт предвиђен за човјека и уводи нас у прави Живот.

Зато је важно и пресудно, драга браћо и сестре, да се вратимо својој светој Цркви која је родила, одњеговала и сачувала овај свети српски народ. Градимо се спрам Вјечности на коју смо сви позвани и подијимо своју дјецу у љубави и добром васпитању, то ће им дати чврстину и снагу, праведност и саосјећање за другога. Морамо се испунити смислом, обогатити свој унутрашњи свијет, отворити се за Небо и улили у себе Истину Христову.

Нека да Бог свима будну и свијетлу душу која ће поразити и разгонити сваки мрак, у радости да дочекамо празник, ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!